

Warszawa, 24 września 2024 r.

L.DZ.FZZ/199/24/09/2024

*Szanowny Pan
Andrzej Domański
Minister Finansów*

Ocena FZZ dotycząca projektu ustawy budżetowej na 2025 rok

Wstęp

Zaprezentowany przez stronę rządową projekt ustawy budżetowej na 2025 rok, Forum Związków Zawodowych, ocenia w odniesieniu do jego poszczególnych działów. Globalna ocena, sprowadzająca się do pozytywnego lub jednoznacznie negatywnego werdyktu nie oddałaby złożoności zmian konstrukcyjnych, obrazujących intencje ustawodawcy. FZZ dostrzega określone zmiany w podejściu do budżetu państwa jako strategicznego, opartego na kontroli parlamentarnej, możliwie jak najbardziej transparentnie zarządzanego dokumentu planistycznego. Nie jest to zarazem obraz przepełniony dobrymi informacjami - taki, który byłby zgodny z oczekiwaniami FZZ.

Nieczytelność, chociażby w odniesieniu do funduszy pozabudżetowych jest sygnałem o głębokiej rozbieżności pomiędzy narracją strony rządowej wobec praktyk stosowanych przez Zjednoczoną Prawicę, a wymagającą oczywistych kompromisów i naturalnymi z punktu widzenia możliwości ograniczeniami, rzeczywistością.

Korekta projektu związana z sytuacją na południu Polski

Dane Głównego Urzędu Statystycznego z 2022 roku wskazują, że skumulowany udział w PKB brutto województw - dolnośląskiego, małopolskiego, śląskiego, opolskiego, lubuskiego - dotkniętych powodzią wyniósł 32,8%. Warto zauważyć, że dolnośląskie, małopolskie i śląskie to 3 spośród 5 najbardziej wpływających na wzrost PKB Polski regionów. Co więcej, według danych GUS, dolnośląskie, w 2022 roku zanotowało najwyższy spośród wszystkich województw wzrost PKB, wynoszący r/r 18,2%. I to właśnie Dolny Śląsk uzyskał w 2022 roku drugi, zaraz po regionie stołecznym, wynik PKB na mieszkańca, wynoszący 90 980 złotych.

W dodatku, zgodnie z wynikami badania GUS z 2022 roku, województwo dolnośląskie było jednym z 5 najczęściej odwiedzanych regionów w całym kraju i zarazem 5-tym województwem pod kątem natężenia krajowego ruchu turystycznego według województw i liczby wizyt. Mowa tym samym o około 4 milionach wizyt. Również 5. pozycję, dolnośląskie, zgodnie z danymi przygotowanymi przez Dolnośląską Agencję Współpracy Gospodarczej zajmowało w rankingu zarejestrowanych firm w 2019 roku. Na terenie Dolnego Śląska funkcjonowało 382,9 tysiąca podmiotów zarejestrowanych w REGON - to 8,5% procent w skali całego kraju.

W przypadku dodania do tego rachunku liczby podmiotów z pozostałych województw dotkniętych klęską żywiołową, można w bardzo prosty sposób uzyskać wynik obrazujący skalę tragedii i poziom strat, a w konsekwencji - potrzeb w odniesieniu do odbudowy i inwestycji w odporność terenów narażonych na dramatyczne scenariusze w przyszłości. FZZ zwraca uwagę, że jeszcze przed klęską powodziową, poziom bezrobocia, np. w powiecie kłodzkim wynosił (zgodnie z danymi GUS na koniec czerwca 2024 roku) 12%, a więc ponad dwukrotnie więcej, aniżeli uśredniony poziom bezrobocia rejestrowanego w Polsce (5%).

Dodatkowo, FZZ podkreśla istotę handlu pomiędzy Polską, a Czechami. Zgodnie z danymi GUS z 2020 roku Polska eksportuje do Czech głównie maszyny, urządzenia mechaniczne i elektryczne, pojazdy oraz produkty chemiczne. Wartość eksportu z Polski do Czech wyniosła około 32,3 miliarda złotych, a importu 29,9 miliarda złotych (dane GUS z 2022 roku). Znaczny udział w tych relacjach przypada właśnie Dolnemu Śląskowi, dzięki rozwiniętemu dotychczas przemysłowi.

W związku z powyższym, **FZZ wskazuje na potrzebę korekty projektu ustawy uwzględniającej zmiany w prognozie wzrostu PKB, struktury i wielkości zaciąganych zobowiązań krajowych i zagranicznych, inflacji, dochodów z PIT, CIT i VAT, wpływów do FUS i NFZ, poziomu bezrobocia i wydatków związanych ze świadczeniami.**

Ponadto, FZZ oczekuje czytelnej komunikacji z opinią publiczną w zakresie szczegółowych kosztów związanych z odbudową i wsparciem, źródłem ich finansowania ze wskazaniem wydatków pochodzących z funduszy pozabudżetowych. Oczywistym, z punktu widzenia FZZ jest wpływ skutków powodzi na docelową ścieżkę wyjścia z procedury nadmiernego deficytu.

Ocena przebiegu dialogu społecznego w Radzie Dialogu Społecznego, w tym w Zespole Problemowym RDS ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych

FZZ ocenia przebieg dialogu społecznego ze stroną rządową w zakresie dotyczącym prac nad założeniami do budżetu, w tym - przebiegu konsultacji ws. średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej (dalej: „*śwwwpsb*”) jednoznacznie negatywnie. W tym aspekcie komunikacji pomiędzy reprezentatywnymi partnerami społecznymi, a stroną rządową nie zaistniała żadna zmiana jakościowa. W dalszym ciągu, pomimo zmian personalnych po stronie rządowej, reprezentatywni partnerzy społeczni traktowani są jako środowisko, którego głosu nie warto brać pod uwagę. Strona rządowa nie wzięła pod uwagę żadnych z całej serii merytorycznych, opartych na obiektywnych danych, argumentów w zakresie potrzeb odnoszących się do zażegnania pogłębiającego się kryzysu w kadrach sektora finansów publicznych.

Należy w tym miejscu uszczegółowić składowe jednoznacznie negatywnej oceny przebiegu dialogu społecznego w zakresie prac nad założeniami i docelowym, przedmiotowym projektem ustawy budżetowej:

- strona rządowa nie wykazała gotowości do prowadzenia negocjacji w zakresie wysokości *śwwwpsb* - analogicznie do lat poprzednich, przedstawiciele Ministerstwa Finansów pełnili rolę sprawozdawców, bez uprawnień do faktycznego zaangażowania w debatę opierającą się na argumentach strony społecznej;
- posiedzenia Zespołu Problemowego RDS ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych miały charakter sprowadzający się wyłącznie do wymiany informacji;
- reprezentatywni partnerzy społeczni otrzymywali odpowiedzi na zadane pytania, jednak intencja tych pytań i zawarte w nich wnioski, uwagi, głos reprezentowanych środowisk nie został potraktowany jako podstawa do wprowadzania zmian w projekcie.

Ocena wydatków na bezpieczeństwo w kontekście propozycji wzrostu średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej

Forum Związków Zawodowych wielokrotnie, w ciągu ostatnich lat w sposób jednoznaczny sygnalizowało stronom rządowym (obozowi Zjednoczonej Prawicy oraz Koalicji 15 października) potrzebę podwyżek płac w państwowej sferze budżetowej (dalej: „*psb*”) w oparciu o argumenty dotyczące relacji:

- skumulowanego tempa wzrostu inflacji do skumulowanego tempa wzrostu średniorocznego wskaźnika wzrostu płac w *psb* w latach 2020-2024;
- skumulowanego tempa realnego wzrostu minimalnego wynagrodzenia do skumulowanego tempa wzrostu *śwwwpsb* w latach 2020-2024;
- skumulowanego tempa wzrostu inflacji do skumulowanego tempa wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w latach 2020-2024.

ROK	WZROST MINIMALNEGO WYNAGRODZENIA ZA PRACĘ	DYNAMIKA NOMINALNA PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ (DANE: GUS)	TEMPO WZROSTU ŚREDNIOROCZNEGO WSKAŹNIKA WYNAGRODZEŃ W PAŃSTWOWEJ SFERZE BUDŻETOWEJ (PSB)	DYNAMIKA WZROSTU CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
2020	15,6%	5,1%	6%	3,4%
2021	7,7%	8,7%	0% + 4,4% (WZROST FUNDUSZU WYNAGRODZEŃ)	5,1%
2022	7,5%	11,7%	0%	14,4%
2023	19,6%	12,5%	7,8%	11,4%
2024*1	19,4% *1	13,2%*1	20%*1	3,7%*1
2025*1	8,5% *1	7,1%*1	5%*1	5%*1
WKAŹNIK NOMINALNEGO TEMPA WZROSTU	107,4%	74-76%	44%	50,8% SKUMULOWANY WSKAŹNIK CEN TOWARÓW I USŁUG
SKUMULOWANY WSKAŹNIK CEN TOWARÓW I USŁUG	50,8%	50,8%	50,8%	
WKAŹNIK REALNEGO TEMPA WZROSTU	56,6%	38,6%	-6,8%	

*1 zgodnie z prognozą zawartą w projekcie ustawy budżetowej na rok 2025

Wnioski płynące z zestawienia zawartego w tabeli nr 1:

- realne płace w gospodarce narodowej rosły w tempie realnym, pomimo tempa wzrostu cen, daleko wykraczającego poza cel NBP;
- sektor prywatny w sposób bardziej efektywny dokonał agregacji presji płacowej niż sektor publiczny;
- tempo wzrostu płac w sektorze publicznym w latach 2020-2024 w swoich skutkach nie zapobiegło wypłaszczeniu siatki płac (korelacja do tempa wzrostu płacy minimalnej), nie utrzymało siły nabywczej (korelacja do tempa wzrostu inflacji) i nie spowodowało wzrostu konkurencyjności wobec sektora prywatnego, ze szczególnym uwzględnieniem wynagrodzeń na stanowiskach specjalistycznych (korelacja do tempa wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej).

Powyższe wnioski poddają pod głęboką wątpliwość co do jej merytoryki, narrację strony rządowej o znaczeniu tegorocznej podwyżki *śwwwpsb*. Podwyżka wskaźnika o 20% (dla nauczycieli 30%) w roku bieżącym nie powinna być więc traktowana jako swoisty argument przeciwko komunikowanym przez stronę pracowników potrzebom podwyżkowym, które, co można wywnioskować z danych tabelarycznych, powinny przewyższyć tempo wzrostu minimalnego wynagrodzenia i inflacji w przyszłych okresach.

Tło sytuacyjne dla wybranych grup zawodowych:

- w uzasadnieniu do projektu ustawy budżetowej na rok 2025 można przeczytać, że wydatki na wynagrodzenia sędziów i prokuratorów, wynagrodzenia pracowników do nich relacjonowanych, oraz na uposażenia sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku, których podstawę wynagrodzenia stanowi kwota przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2024 ogłoszona komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, wzrosną o 14,74% (!). Minimalne wynagrodzenie za pracę ma wzrosnąć o 8,5%. Natomiast wynagrodzenia pracowników sądów mają wzrosnąć o 5%;
- aplikanci kuratorscy otrzymują wynagrodzenie poniżej minimalnego wynagrodzenia;
- pogłębiające się braki kadrowe w korpusie służby cywilnej, szczególnie w sekretariatach i na stanowiskach pomocowych, w poszczególnych formacjach służb mundurowych (Policja, Straż Graniczna, Straż Pożarna, Służba Więzienna), w ZUS-ie, ochronie zdrowia, administracji w jednostkach samorządu terytorialnego (dalej „**JST**”).

Inwestycje w bezpieczeństwo, a wydajność kadr sektora finansów publicznych

FZZ w całej rozciągłości wyraża poparcie dla kierunku, zgodnie z którym rząd zwiększa wydatki na obronę narodową. Z prezentowanego projektu ustawy możemy pozyskać informacje, iż „zabezpieczono również rekordowe środki na obronę narodową (w tym na wzrost uposażeń żołnierzy zawodowych) w wysokości 124,3 mld zł w porównaniu do 118,1 mld zł w 2024 r. (wzrost o 6,2 mld zł) co stanowi 3,1% planowanego PKB roku 2025. Łącznie z wydatkami Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych wydatki na obronę narodową w 2025 r. sięgną 186,6 mld zł (o 28,6 mld zł więcej niż planowano na 2024 r.), co stanowi 4,7% planowanego w założeniach do budżetu PKB roku 2025”. FZZ postuluje poszerzenie definicji bezpieczeństwa i obronności o wpływ na ich poziom, grup zawodowych tworzących sektor finansów publicznych.

Postulat ten wiąże się z dotychczasowymi, utrwalonymi w ostatnim 5 - leciu wydarzeniami o charakterze niepowtarzalnym lub takimi, których częstotliwość występowania rośnie i w przypadku dalszych zaniechań w zakresie finansowania wyrażonych zaprezentowaną na łamach tego projektu propozycją podwyżek *śwwwpsb*, będzie osłabiać wydajność organizacyjną i odporność Rzeczypospolitej Polskiej. Od 2020 roku Polska zmierzyła się z pandemią COVID-19, hybrydowym atakiem na wschodnią granicę RP/UE, nasileniem cyberprzestępczości wymierzonej w infrastrukturę krytyczną, napływem migrantów i uchodźców wojennych z Ukrainy czy klęskami żywiołowymi (aktualnie trwająca, tragiczna sytuacja powodziowa czy coraz częściej występujące susze).

FZZ podkreśla, iż Polska nie mierzy się z anomaliami, a z nowymi kategoriami wyzwań, które będą się zakorzeniać w codzienności polskiego społeczeństwa. Formatowanie wydatków na obronę narodową wyłącznie pod dyktando scenariusza *stricte* wojennego doprowadzi do sytuacji, w której będziemy mieć coraz silniejszą armię, a coraz słabsze zabezpieczenie w wymiarze wydajności organizacyjnej pozostałych elementów ekspozytury.

W celu uzyskania możliwie optymalnej wydajności i odporności państwa potrzebne są inwestycje w zabezpieczenie kadrowe, a nowych pracownic i pracowników czy funkcjonariuszy państwo nie będzie w stanie pozyskać bez zwiększenia dynamiki wzrostu płac. Obronność w zakresie finansowania musi obejmować wsparcie - od edukacji i oświaty, przez instytucje, np. ZUS i NFZ (tu kłaniają się deficyty kadrowe wśród zawodów medycznych i niemedycznych), prokuraturę i sądy, aż po poszczególne formacje służb mundurowych i ich korpus służby cywilnej, na armii skończywszy. Niezmiernie trudno jest sobie wyobrazić sprawne zarządzanie kryzysami bez wystarczającej liczby wykwalifikowanych pracownic i pracowników.

Aktualna sytuacja w regionach dotkniętych powodzią jest tego najlepszym przykładem, a w odniesieniu do stanu wojennego to tylko ułamek obciążenia stanu wydolności i sprawności państwa jako struktury odpowiedzialnej za bezwzględnie komplementarnie pojmowane bezpieczeństwo.

FZZ, w nawiązaniu do powyższego podkreśla również potrzebę wyrażenia uważności na sytuację ekonomiczną pracowników *JST*. FZZ doskonale rozumie podział władzy i docelową odpowiedzialność za wynagrodzenia w *JST*, natomiast aktualna sytuacja, w ocenie FZZ, wymaga reakcji władz centralnych. Ten wątek zostanie poruszony w dalszej części Oceny, dotyczącej reformy dochodów *JST*.

Podsumowanie - wnioski płynące z polityki kreowania prognoz makroekonomicznych

Strona pracowników Rady Dialogu Społecznego od wielu lat sygnalizuje potrzebę systemowej, pogłębionej reformy systemu wynagradzania w sektorze finansów publicznych. Poprzez reformę, FZZ rozumie uproszczenie zarządzania i finansowania funduszy płac w poszczególnych jednostkach oraz kreację mechanizmu polegającego na powiązaniu wynagrodzeń w sektorze finansów publicznych z dynamiką wzrostu przeciętnej płacy w gospodarce narodowej. Tego typu reforma nie może się jednak odbyć, w ocenie FZZ, bez następujących działań:

- wzrostu wynagrodzeń rozumianego jako wzrost *śwwwpsb*, wykraczającego powyżej skumulowanego tempa wzrostu inflacji w latach 2020-2024;
- włączeniu do prognoz (poniżej zaprezentowana tabela pochodząca z projektu ustawy budżetowej na rok 2025), w ramach założeń i projektu ustawy budżetowej symulacji wzrostu wskaźnika w perspektywie dwóch - trzech kolejnych lat, analogiczne do prognozy wzrostu PKB, dynamiki wzrostu cen, przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Wskazany jest, aby Ministerstwo Finansów, w porozumieniu z pozostałymi

Tablica 1. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne w latach 2023 - 2025.

Wyszczególnienie	jedn.	2023	2024 Prognoza	2025 Prognoza
Procesy realne				
PKB	rok poprzedni = 100	100.2	103.1	103.7
Eksport	rok poprzedni = 100	103.4	103.7	105.6
Import	rok poprzedni = 100	98.0	104.8	107.5
Popyt krajowy	rok poprzedni = 100	96.8	103.7	104.6
Spożycie	rok poprzedni = 100	99.9	103.9	103.3
- prywatne	rok poprzedni = 100	99.0	103.5	103.6
- publiczne	rok poprzedni = 100	102.8	105.1	102.1
Akumulacja	rok poprzedni = 100	85.9	102.8	110.3
- nakłady brutto na środki trwałe	rok poprzedni = 100	113.1	102.9	110.2
PKB w cenach bieżących	mld PLN	3 410.1	3 691.5	3 983.4
Ceny				
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych (średniorocznie)	rok poprzedni = 100	111.4	105.2	104.1
Wynagrodzenia				
Przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej	PLN	7 155	8 007	8 579
Nominalne przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej	rok poprzedni = 100	112.5	111.9	107.1
Nominalne przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	rok poprzedni = 100	111.9	110.3	107.3
Realne przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej	rok poprzedni = 100	100.9	106.4	102.9
Rynek pracy				
Przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej *	rok poprzedni = 100	100.5	100.5	100.7
Stopa bezrobocia rejestrowanego (koniec roku)	%	5.1	5.0	4.9
Kurs walutowy **				
- USD/PLN (średni w roku)	PLN	4.20	4.02	4.02
- USD/PLN (na koniec roku)	PLN	3.94	4.02	4.02
- EUR/PLN (średni w roku)	PLN	4.54	4.34	4.34
- EUR/PLN (na koniec roku)	PLN	4.35	4.34	4.34
Bilans płatniczy na bazie transakcji (relacja)				
- saldo obrotów bieżących	% PKB	1.6	1.2	0.7

* 2023 r. - szacunek MF; wstępne dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej zostaną opublikowane przez GUS 20 czerwca br., natomiast ostateczne dane w tym zakresie ukażą się 24 października br.

** Założenie techniczne z etapu opracowywania Wieloletniego Planu Finansowego Państwa, opublikowanego z końcem kwietnia 2024 r.

- ministerstwami i reprezentatywnymi partnerami społecznymi planowało wzrost płac w sposób czytelny, tym bardziej, jeśli prognozuje procesy zachodzące w gospodarce mające strategiczny wpływ na konkurencyjność i siłę nabywczą płac wśród pracowników i pracowników, których pośrednio i bezpośrednio zatrudnia;
- analizy dotyczącej potrzeb finansowych w poszczególnych jednostkach budżetowych, poszerzonej o wykonanie budżetów w roku bieżącym, co spowoduje wypełnienie luk budżetowych. Planowanie wysokości funduszy wynagrodzeń w oparciu o plan zawarty w ustawie budżetowej na rok bieżący nie odzwierciedla aktualnego stanu jego wykonania, co potęguje deficyt w tych funduszach, a ostatecznie wymusza na kierownikach jednostek przesunięcia środków na wynagrodzenia z innych, istotnych dla funkcjonowania danej jednostki pozycji budżetowych.

Ocena wpływu decyzji RPP na wzrost gospodarczy, w tym na inwestycje w sektorze prywatnym i zagregowany popyt

FZZ podziela zaprezentowane przez stronę rządową założenia odnoszące się do oczekiwań względem Rady Polityki Pieniężnej, która zgodnie z przewidywaniami miałaby w 2025 roku rozpocząć cykl obniżek stóp procentowych, dając tym samym przestrzeń na bardziej ożywiony wzrost gospodarczy.

Należy jednak wziąć pod uwagę scenariusz, w którym RPP nie rozpocznie cyklu lub rozpocznie go dopiero w czwartym kwartale 2025 roku i wydłuży tym samym okres zamrożenia stóp procentowych lub przebieg cyklu nie będzie odpowiadać w swoim tempie na pierwotne oczekiwania otoczenia, np. inwestorów krajowych czy podmiotów z kapitałem krajowym.

Warto również rozważyć tempo obniżek stóp i *timing* tegoż cyklu w korelacji z cyklami EBC i FED, które to cykle, a w szczególności FED rozpoczęły się od scenariusza obniżek, realizowanego w swojej skali powyżej oczekiwań - chociażby Ministerstwa Finansów, które na łamach projektu ustawy budżetowej na 2025 rok, w części dotyczącej czynników ryzyka dla przyjętego scenariusza makroekonomicznego nie przewiduje znaczącego luzowania polityki monetarnej, twierdząc, iż *„utrzymująca się inflacja w Stanach Zjednoczonych również może jeszcze bardziej opóźnić obniżki stóp procentowych w USA, skutkując bardziej restrykcyjnymi globalnymi warunkami finansowymi. Dodatkowo banki centralne w państwach członkowskich mogą odłożyć dalsze obniżki stóp procentowych do czasu silniejszego zahamowania spadku inflacji.”*

FZZ dostrzega, iż coraz częściej w ogólnoeuropejskiej debacie o ramach polityk fiskalnej i monetarnej, między innymi w sekcji ECO Europejskiego Komitetu Ekonomiczno - Społecznego pojawiają się głosy, również wypływające z ust przedstawicieli Komisji Europejskiej o scenariuszu długofalowego utrzymywania się dynamiki cen powyżej ustalonych pierwotnych celów.

W taki sposób realizowana polityka miałaby na celu utrzymanie zdolności do pozyskiwania środków potrzebnych na paneuropejskie projekty związane np. transformacją energetyczną. Podczas jednej z debat w EKES-ie, w sekcji ECO zaproponowano obniżenie oczekiwań wobec celu w strefie euro o jeden punkt procentowy. Tego typu pogląd nie stanowi już marginalnej mniejszości, również w Polsce.

Z punktu widzenia FZZ, scenariusz, w którym RPP nie rozpocznie cyklu obniżek lub będzie on bardziej konserwatywny od oczekiwanego, może nie mieć tak dużego wpływu na utrzymanie spadku dynamiki wzrostu cen jak z kolei miałyby rozpoczęcie cyklu obniżek, zgodnie z oczekiwaniami MF, na możliwości inwestycyjne, w szczególności dla firm

oczekujących korzystniejszych warunków kredytów inwestycyjnych w walucie krajowej czy gospodarstw domowych w zakresie wysokości rat kredytów hipotecznych.

Zgodnie z MAKRO Raportem przygotowanym przez Centrum Analiz PKO „w scenariuszu utrzymania stóp procentowych na bieżącym poziomie do końca 2026, poziom PKB na koniec tego okresu jest o blisko 2,0% niższy niż w scenariuszu poluzowania polityki pieniężnej w skali 1,0pp. Wyraźnie niższemu PKB towarzyszy nieznacznie większa skala dezinflacji – poziom cen na koniec 2026 jest o 0,37% niższy niż w scenariuszu optymalnym”. FZZ potwierdza tym samym oczekiwanie w zakresie rozpoczęcia cyklu obniżek stóp, nie widząc w kontynuacji ich utrzymywania na aktualnym poziomie szczególnie spektakularnych korzyści w odniesieniu do procesów dezinflacyjnych, mając tym samym na uwadze los kredytobiorców oraz możliwości rozwojowe małych i średnich przedsiębiorstw.

Pozostałe elementy projektu poddane ocenie FZZ

Wzrost dochodów Jednostek Samorządu Terytorialnego, a wynagrodzenia pracowników samorządowych. Rozproszenie odpowiedzialności za podstawowe usługi publiczne.

FZZ podziela diagnozę o negatywnych skutkach realizowanych w ostatnich latach zmian doprowadzających do upolitycznienia procesów finansowania JST. Jednakże skutki finansowe zaproponowanej reformy dochodów JST, które oznaczają realny ich wzrost o 24,8 miliarda złotych w 2025 roku oceniane jest przez FZZ jako swoista rewolucja. FZZ wyraża obawę o racjonalność wydatków, które mogą szerokim łukiem ominąć np. pracowników samorządowych czy nauczycieli i pracowników oświaty.

FZZ wielokrotnie postulowało zmiany w ustawie o rozwiązywaniu sporów zbiorowych poprzez wprowadzenie definicji rzeczywistego pracodawcy.

Od wielu lat zgłaszane przez zakładowe i międzyzakładowe organizacje związkowe potrzeby podwyżkowe w jednostkach, które są finansowane zarówno z budżetów *JST* jak i funduszy centralnych były wypychane na tor bezpośredniej komunikacji, np. z ministrem właściwym ds. edukacji czy zdrowia. Strona rządowa nie prowadziła, w ocenie FZZ, wystarczająco intensywnego dialogu ws. reformy dochodów *JST*, nie uwzględniając jednoznacznie doświadczeń strony pracowników.

Zgodnie z powyższym, FZZ zwraca uwagę na kondycję funduszy wynagrodzeń pracowników samorządowych, którzy zostali pozbawienie tegorocznej, 20-procentowej podwyżki *śwwwpsb*. Prezes Rady Ministrów, Pan Donald Tusk, o niedostatku i zagrożeniu pogłębiającym się wykluczeniem ekonomicznym pracowników samorządowych mówił tak - *"warto pamiętać, że 20 proc. dla sfery budżetowej to nie są pieniądze np. dla tych, którzy pracują w urzędach gminnych, wiejskich czyli dla pracowników samorządowych"*.

Podczas debaty na temat wynagrodzeń pracowników samorządowych w Zespole Problemowym RDS ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych, strona rządowa podtrzymywała ten pogląd co wzbudziło kontrowersje po stronie pracowników. FZZ postuluje, aby w ramach reformy dochodów *JST* dokonać przeglądu minimalnych wynagrodzeń zasadniczych w poszczególnych grupach zaszeregowania w taki sposób, aby przeciwdziałać erozji kadrowej.

W tym miejscu znów FZZ podkreśla kwestie już opisywaną na łamach prezentowanej Oceny, a mianowicie - kwestie wydajności organizacyjnej struktury administracyjnej, co również jest dziś przedmiotem debaty w odniesieniu do obciążenia *JST* odpowiedzialnością za przeciwdziałanie skutkom powodzi i procesom związanym z odbudową.

Przyszłość funduszy pozabudżetowych, a przejrzystość i konsolidacja finansów publicznych. Ścieżka wyjścia z procedury nadmiernego deficytu.

FZZ monitoruje działania strony rządowej w zakresie konsolidacji finansów publicznych, stąd, w ramach Oceny, wyraża poparcie dla wszystkich działań, które mają na celu uczynienie budżetu państwa strategicznym dokumentem planistycznym, w pełnym tego słowa znaczeniu. Poszerzenie SRW stanowi więc krok we właściwym, z punktu widzenia FZZ, kierunku.

Z drugiej strony rząd podjął decyzje o pogłębieniu zadłużenia w funduszach pozabudżetowych, deklarując kontynuację istnienia funduszu „*covidowego*”, który w 2025 roku wyemituje obligacje na poziomie 28,5 miliarda złotych mniej niż pierwotnie zakładano. Z kolei Fundusz Wsparcia Sił Zbrojnych zadłuży się na kwotę 60,6 miliarda złotych. Suma potrzeb pożyczkowych brutto przekroczy pół biliona złotych. Warto w tym miejscu zadać pytanie o wpływ sytuacji związanej z powodzią na potrzeby brutto, a co za tym idzie na docelową, 4 - , a nie 7 - letnią (zgodnie z deklaracjami MF) ścieżką wyjścia z EDP.

Owszem, FZZ dostrzega zmianę modelu komunikacyjnego jeśli chodzi o wgląd opinii publicznej w strukturę i stan funduszy pozabudżetowych, jednak Ministerstwo Finansów nie przedstawiło horyzontu, zgodnie z którym, np. fundusz „*covidowy*” po prostu przestanie istnieć.

Inwestycje. Egalitarne społeczeństwo. Dostępność.

FZZ jako organizacja reprezentująca interesy pracownic i pracowników dostrzega określone powiązanie, w odniesieniu do jakości życia, pomiędzy inwestycjami ukierunkowanymi na wyrównywanie szans (polityka społeczna), a alokowaniem kapitału w nowe aktywa lub rozwój aktualnych (aktywność państwa w polityce gospodarczej). Obydwa wskaźniki kreują bowiem poziom dostępności społecznej do określonych dóbr i usług oraz ich jakość, w całokształcie determinując jakość życia.

Według danych UNICEF, aż 15 milionów Polek i Polaków jest wykluczonych komunikacyjnie. Dane GUS wyraźnie wskazują na pogłębiające się w Polsce skrajne ubóstwo - poziom ten wynosi 6,6% i jest o 2 punkty procentowe wyższy, aniżeli w 2022 roku.

W ostatnim czasie debata na temat inwestycji została skierowana na tory wielkich projektów jak CPK czy budowa elektrowni atomowych. Tymczasem FZZ zwraca uwagę, poprzez powyżej zarysowane i podawane w kolejnej części tego wątku tło danych, że problemy dotyczące wykluczenia transportowego czy ubóstwa energetycznego wymagają działań na poziomie operacyjnym, tj. tu i teraz. Wystarczy sięgnąć do wyników raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego pt. „Cztery oblicza ubóstwa energetycznego. Polskie gospodarstwa domowe w czasie kryzysu 2021-2023”, aby zrozumieć sens tego postulatu oraz, aby pozyskać informacje dotyczące struktury ubóstwa w zakresie dostępu do energii. Według przytoczonego raportu skrajne ograniczenie konsumpcji energii z przyczyn finansowych dotyczy od 13 do 16 procent polskich gospodarstw domowych.

Państwo polskie nie zareagowało w sposób inkluzywny na tego typu sygnały, między innymi poprzez zamrożenie kryteriów dochodowych i kwot świadczeń rodzinnych, zastępując je rewaloryzacją świadczenia Rodzina 800+. Rząd kontynuuje tym samym politykę poprzedników w zakresie skali redystrybucji, nie inwestując tym samym w ekspozyturę infrastrukturalną. Najbardziej dobitnym przykładem jest program dopłat do pobytu dziecka w żłobku w ramach programu „Aktywny Rodzic”. W przyszłym roku kwota przeznaczona na ten program wyniesie 8,4 miliarda złotych. Strona rządowa nie dokonała dywersyfikacji kanałów zarządzania tym funduszem, pomimo sygnałów ze strony *JST* o podniesieniu kwot za opiekę żłobkową powyżej 1500 złotych miesięcznie.

Na zapytanie FZZ o fundusze planowane na rozbudowę infrastruktury żłobkowej, organizacja otrzymała odpowiedź, iż będą to kolejno kwoty - 826 milionów złotych z budżetu na budowę żłobków, 991 milionów złotych na utrzymanie miejsc w żłobkach, 60 milionów złotych w rezerwie budżetowej.

Otrzymujemy tym samym kwotę około 1,9 miliarda złotych. Jest to niespełna 4,5 - krotnie mniej niż kwota planowanych środków skierowanych na inwestycje od kwoty zaplanowanego budżetu w ramach programu, który w przewidywanej dynamice 3-4 letniej będzie wymagać rychłej rewaloryzacji. Łatwo przewidzieć, iż wyzwanie związane z rewaloryzacją stanie się tematem zastępczym w kolejnej kampanii wyborczej do polskiego parlamentu, któremu to ustąpi powaga problemu związanego z katastrofalną sytuacją demograficzną i brakiem czytelnej, bezpiecznej i efektywnej polityki migracyjnej.

Według danych GUS w **2023** roku w Polsce urodziło się 272 tysiące dzieci. Współczynnik dzietności osiągnął poziom **1,26**. FZZ w tym miejscu nawiązuje również do aktywności państwa w zakresie współkształtowania polityki mieszkaniowej. FZZ pozytywnie ocenia zwiększenie budżetu na budownictwo mieszkaniowe do kwoty 4,28 miliarda złotych (z czego 1,6 miliarda w rezerwie), jednocześnie wyrażając głębokie zaniepokojenie nieczytelną komunikacją rządu odnośnie projektu „Kredyt na Start”.

FZZ nie ocenia jednoznacznie negatywnie tej propozycji, choć idea, zgodnie z którą państwo dopłaca z budżetu do części odsetkowej kredytu hipotecznego osobom posiadającym zdolność kredytową lub zdolność relatywnie większą od osób, które nie mogą się stać beneficjentami tego programu, wydaje się być ideą kontrowersyjną.

Podsumowanie

Kluczowym, z punktu widzenia chwili jest, według FZZ, przeprowadzenie, w oparciu o szeroką debatę w parlamencie, korekty projektu ustawy budżetowej oraz kontynuacja działań Prezesa Rady Ministrów mających na celu zrozumienie nastrojów społecznych, a w szczególności wśród grup zawodowych sektora finansów publicznych i pracowników samorządowych. Forum Związków Zawodowych oczekuje od strony rządowej, w tym, od Ministerstwa Finansów, czytelnej ścieżki wyjścia z EDP, prezentacji scenariusza realizacji ścieżki makroekonomicznej w przypadku utrzymywania się dodatnich, realnych stóp procentowych oraz wejścia na ścieżkę dialogu, realnego poszanowania standardów związanych z trójstronnym dialogiem społecznym i w końcu - odpowiedzialnego podejścia do komplementarności potrzeb związanych z wydatkami na bezpieczeństwo i obronność. Bezsilne organizacyjnie państwo z silną armią - to nie jest scenariusz, którego oczekuje Forum Związków Zawodowych.

Z poważaniem,

Dorota Gardias

PRZEWODNICZĄCA
FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Otrzymują do wiadomości:

1. *Pan Andrzej Duda, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej,*
2. *Pan Donald Tusk, Prezes Rady Ministrów,*
3. *Pan Radosław Sikorski, Minister Spraw Zagranicznych*
4. *Pan Szymon Hołownia, Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,*
5. *Pan Krzysztof Gawkowski, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Cyfryzacji,*
6. *Pan Władysław Kosiniak - Kamysz, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Obrony Narodowej,*
7. *Pan Tomasz Siemoniak, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Koordynator Służb Specjalnych,*
8. *Pan Adam Bodnar, Minister Sprawiedliwości,*
9. *Pani Agnieszka Buczyńska, Ministra do spraw Społeczeństwa Obywatelskiego,*
10. *Pani Katarzyna Kotula, Ministra do spraw Równości*
11. *Pani Marzena Okła-Drewnowicz, Ministra do spraw Polityki Senioralnej,*
12. *Pan Adam Szłapka, Minister do spraw Unii Europejskiej,*
13. *Pan Jakub Jaworski, Minister Aktywów Państwowych,*
14. *Pani Marzena Czarnecka, Ministra Przemysłu,*
15. *Pani Agnieszka Dziemianowicz - Bąk, Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Przewodnicząca Rady Dialogu Społecznego,*
16. *Pani Paulina Hennig-Kłoska, Ministra Klimatu i Środowiska,*
17. *Pan Krzysztof Paszyk, Minister Rozwoju i Technologii,*
18. *Pan Dariusz Klimczak, Minister Infrastruktury,*
19. *Pani Izabela Leszczyna, Ministra Zdrowia,*
20. *Pan Sławomir Nitras, Minister Sportu i Turystyki,*
21. *Pani Barbara Nowacka, Ministra Edukacji Narodowej,*
22. *Pan Dariusz Wieczorek, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego*
23. *Pani Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, Ministra, Funduszy i Polityki Regionalnej*
24. *Pan Czesław Siekierski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi,*
25. *Pani Hanna Wróblewska, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego*
26. *Pani Iwona Zakrzewska, Dyrektor Biura Rady Dialogu Społecznego,*
27. *Klub Parlamentarny Prawo i Sprawiedliwość,*
28. *Klub Parlamentarny Koalicja Obywatelska,*
29. *Klub Parlamentarny Polska 2050,*
30. *Klub Parlamentarny Polskie Stronnictwo Ludowe,*
31. *Koalicyjny Klub Parlamentarny Lewicy ,*
32. *Klub Poselski Konfederacja,*
33. *Koło Poselskie KUKIZ'15.*